

Βασίλης Σκουρής,  
Πρόεδρος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

## ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΤΟΙΜΟΙ ΝΑ ΘΕΣΟΥΜΕ ΥΠΟ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΚΑΘΙΕΡΩΜΕΝΕΣ ΔΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ?

(Εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών – Αναθεώρηση του συστήματος δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων)

### I. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

(1) Οι σχετικές εγγυήσεις στο κείμενο του Συντάγματος είναι άρτιες και πλήρεις, μπορούν δε να χαρακτηρισθούν υποδειγματικές.

(2) Κυρίως στο επίπεδο της προσωπικής ανεξαρτησίας καθιερώνεται καθεστώς σχεδόν απόλυτης αυτοδιοίκησης της δικαστικής εξουσίας.

(3) Δύο ειδικότερα ζητήματα προβάλλουν εδώ και έχουν σχέση αφενός με τον τρόπο ανάδειξης της ηγεσίας των ανώτατων δικαστηρίων και αφετέρου με τον στεγανό χαρακτήρα της δικαιοσύνης.

(4) Η προβλεπόμενη στο Σύνταγμα πρωτοβουλία της Κυβέρνησης στην επιλογή της ηγεσίας των ανώτατων δικαστηρίων έχει κακώς αναχθεί σε μείζον πρόβλημα λειτουργίας της δικαιοσύνης. Η εξαίρεση από τον κανόνα της αυτοδιοίκησης της δικαστικής εξουσίας είναι η ελάχιστη δυνατή, ενώ η διαρκής αναζήτηση βελτιώσεων μάλλον ενισχύει και πάντως δεν εξουδετερώνει τους λόγους δυσλειτουργίας.

(5) Ο στεγανός χαρακτήρας της δικαστικής εξουσίας εκφράζεται με την αποκλειστικότητα της ανάθεσης δικαστικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς με την παράλληλη απαγόρευση άσκησης άλλων καθηκόντων από την πλευρά τους.

(6) Ο Έλληνας δικαστής είναι "ισόβιος", έχει δε πλήρη και αποκλειστική απασχόληση. Δεν επιτρέπεται αυτό που συμβαίνει αλλού και μπορεί πολλαπλώς να αποβεί χρήσιμο, δηλαδή (πρώτον) η ανάθεση για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δικαστικών καθηκόντων σε άλλες κατηγορίες νομικών (π.χ. καθηγητών πανεπιστημίου και δικηγόρων) και (δεύτερον) η ευχέρεια άσκησης πάλι για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα διοικητικών κυρίως καθηκόντων από δικαστικούς λειτουργούς.

## II. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

(7) Ο διάχυτος και παρεμπόδιων έλεγχος της συνταγματικότητας των τυπικών νόμων στηρίζεται σε μακρά παράδοση, έχει ασφαλώς πλεονεκτήματα, παρουσιάζει όμως και μειονεκτήματα.

(8) Και στο πλαίσιο της συνταγματικής αναθεώρησης και στον τρόπο άσκησης του ελέγχου εισάγονται μηχανισμοί και παρατηρούνται τάσεις ο έλεγχος να καταστεί κύριος και συγκεντρωτικός.

(9) Οι εμπειρίες τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο συνηγορούν σαφώς υπέρ της ίδρυσης ειδικού δικαιοδοτικού οργάνου για την άσκηση του ελέγχου της συνταγματικότητας.

(10) Δεν κρίνεται σκόπιμη η ανάθεση της σχετικής αρμοδιότητας στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο με την παρούσα σύνθεσή του. Ενδείκνυται η ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου με μη ισόβια μέλη και με κύρια αποστολή την άσκηση του ελέγχου της συνταγματικότητας των τυπικών νόμων.

(11) Μεταξύ των τύπων και συστημάτων οργάνωσης των Συνταγματικών Δικαστηρίων που παρατηρούνται διεθνώς πρέπει να προτιμηθούν οι λύσεις εκείνες που επιφέρουν τις ελάχιστες δυνατές αποκλίσεις στο ισχύον καθεστώς του ελέγχου, προκειμένου να υπάρξει βελτίωση και όχι αλλοίωση του συστήματος και να μην αποδυναμωθούν ο αποφασιστικός ρόλος και η θετική συμβολή των "κοινών" δικαστών.